

PODACI O USTANOVU/ŠKOLI	PODACI O AUTORIMA/AUTORKAMA
Naziv ustanove: Predškolska ustanova "Rakovica"	Dušanka Jerković, Marija Belenzada, Olgica Gigić, Zorica Pantović, Milica Lazarević, Jelena Paić, stručne saradnice, psiholozi i pedagozi
Mesto, opština: Beograd, Rakovica	
Školska uprava: Beograd	
Opis primera dobre prakse IO	
Uključivanje vršnjaka u pružanje podrške detetu koje ima teškoće	
Ključne reči: <i>predškolska ustanova, deca sa smetnjama u razvoju, vršnjačka podrška</i>	
<p>Opis obrazovne situacije učenika deteta i okruženja</p> <ul style="list-style-type: none"> - kratkotrajna pažnja, - napuštanje aktivnosti, - izlaženje iz sobe, ograničenje prostora, - teškoće u komunikaciji i ponašanju (odsustvo govora, vrištanje, nekontrolisani pokreti, izgovaranje ružnih reči), - teškoće u igri sa vršnjacima (udaranje, čupanje lomljenje igračka, cepanje crteža), - teškoće sa prihvatanjem pravila, - izbegavanje dece iz grupe da se druže sa detetom koje se ponaša na ovaj način; - teškoće u saradnji sa roditeljima deteta koje ima smetnje i roditeljima druge dece, - nesnalaženje vaspitača u radu sa decom koja imaju teškoće u razvoju i ponašanju. 	
<p>Opis dobre prakse</p> <p>Odnosi sa vršnjacima imaju značajan uticaj na celokupan razvoj deteta. Situacija u društvu je takva da se deca sa smetnjama u razvoju i invaliditetom suočavaju sa rizikom od izolacije, isključivanja i usamljenosti, a druga deca zbog nedostatka iskustva, ili stavova odraslih vrlo rano mogu da razviju negativne stavove o nekome ko je drugačiji od njih.</p> <p>Metodologiju Krugova prijatelja smo videli kao način pružanja podrške detetu da bude prihvaćeno u grupi vršnjaka, da se oseća kao deo grupe. Primena pristupa Krugovi prijatelja započela je u okviru projekta „Krugovi prijatelja – podrška socijalnoj inkluziji dece sa smetnjama u razvoju i invaliditetom“ 2013 – 2015. godine, u saradnji sa Centrom za interaktivnu pedagogiju i uz saglasnot Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja.</p> <p>Stručni tim i Direktor su odlučili da se Ustanova uključi u realizaciju Projekta, zato što se uklapa u: misiju i viziju Ustanove (“Da naši vrtići budu mesta gde će deca rado</p>	

dolaziti da se druže, uče i igraju sa drugom decom i odraslima”), kontinuirano stručno usavršavanje i timski rad.

Pristup Krugova prijatelja je pogodan kao način pružanja podrške svakom detetu koje je u opasnosti od odbacivanja i izolacije u vršnjačkoj grupi zbog:

- smetnji u razvoju, invaliditeta,
- neke životne krize,
- nepoznavanja jezika,
- ličnih karakteristika ili
- problematičnog ponašanja.

Ali, i kada primetimo:

- da je dete usamljeno, isključeno iz aktivnosti vršnjačke grupe,
- kada je u periodu adaptacije,
- kada u grupi ima ulogu „dežurnog krivca“,
- kada se želi podstaći socijalni i emocionalni razvoj pojedinca, ali i grupe u celini.

Za jedno dete se pravi “mreža podrške” – krug prijatelja (od dece iz grupe) koji se formira sa ciljem:

- da se pomogne detetu da promeni neprihvatljivo ponašanje,
- da se smanji mogućnost odbacivanja iz vršnjačke grupe,
- da se stvaraju uslovi koji mogu da dovedu do nastajanja i održavanja drugarskih veza i prijateljstava,
- da svako dete bude deo grupe.

Sam boravak u grupi vršnjaka ne dovodi spontano do razvijanja prijateljskih odnosa. Važno je **planski izgrađivati odnose** u grupi.

Koraci:

Formiranje Krugova prijatelja - stručni tim Ustanove je u saradnji sa Timom za inkluzivno obrazovanje, vaspitačima grupa i roditeljima pokrenuo formiranje krugova prijatelja za šestoro dece (“deca u fokusu”), od 2015. godine. Čitav proces – od informisanja roditelja i uzimanja saglasnosti do završetka poslednje radionice traje nekoliko meseci.

Dobijanje saglasnosti od svakog roditelja „ deteta u fokusu“ i informisanje o aktivnostima Kruga prijatelja.

Saglasnost deteta u fokusu– kroz razgovor mu se objasni njegovo učešće u aktivnostima.

Informisanje drugih roditelja iz grupe i dobijanje njihove pisane saglasnosti.

Snimanje socio – emocionalnog statusa grupe – skala procene se primenjuje pre započinjanja radionica sa decom i posle poslednje radionice.

Razgovor sa detetom u fokusu – obično se realizuje tokom trajanja radionice sa ostalom decom iz grupe kojoj fokus dete ne prisustvuje. Njemu se objasni šta rade deca njegove grupe i da će im se on kasnije priključiti (tokom prvog sastanka Kruga prijatelja). **Radionica sa celom grupom** – jedan voditelj (stručni saradnik) je imao ulogu facilitatora i vodio razgovor sa decom, a drugi (stručni saradnik ili vaspitač) je beležio dečje odgovore, zapažanja i predloge. Tokom te radionice deca:

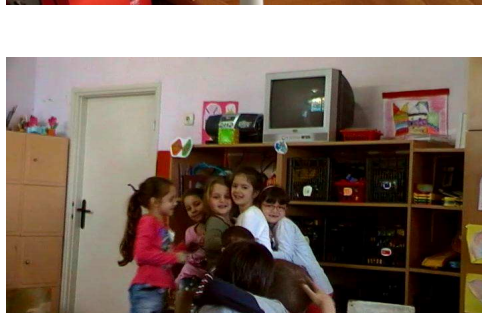
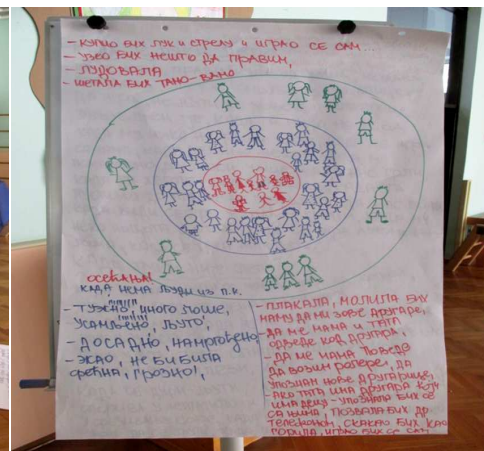
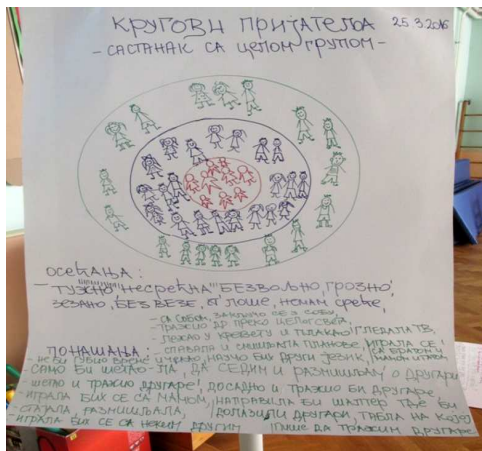
- Donose pravila rada
 - Navode **ponašanja** i situacije kada je „detetu u fokusu“ lepo u vrtiću (šta lepo i dobro radi).
 - Navode **ponašanja**, situacije kada „detetu u fokusu“ nije lepo u vrtiću (šta je to što on/ona radi, a njima smeta). Važno je vraćati ih na ponašanja, a ne da etiketiraju druga/dругарицу.
- Crtaње ličnih krugova podrške (važno zbog povezivanja osećanja i ponašanja)
 Izbor dece koja će biti tim za podršku „detetu u fokusu“ – Krug prijatelja (6 – 10 dece).

Prvi sastanak Kruga prijatelja - realizuje se neposredno nakon radionice sa grupom, a prisustvuje mu i dete u fokusu.

- Objašnjenje „detetu u fokusu“ razloga okupljanja.
 - Iznošenje stvari koje „dete u fokusu“ dobro radi, šta voli u vrtiću.
 - Iznošenje situacija i ponašanja „deteta u fokusu“ koja su neprihvatljiva i nekima smetaju.
- Predlaganje aktivnosti za pružanje podrške detetu – postavljanje ciljeva i preuzimanje zaduženja (odgovornosti)
- Dogovor oko imena Kruga prijatelja i dinamike sledećih susreta.

Naredni sastanci Kruga prijatelja - realizovali su vaspitači ili vaspitači i stručni saradnici.

Realizovano je, zavisno od grupe, 6 – 10 sastanaka za jedno dete.

Profesionalna dobit

Dobiti za dete u fokusu:

- Promena u ponašanju: poštuje pravila grupe, prihvata pomoć vršnjaka, komunicira sa većim brojem dece i odraslih, bolje razume vezu između osećanja i ponašanja, šta to smeta njegovim drugovima, da je prihvaćen takav kakav jeste, da može da promeni ponašanje, da neće naići na osudu ako ne uspe, da postoje drugovi koji ga podsećaju, pomažu mu da prevaziđe to ponašanje, da može da se osloni na vršnjake.
- Razvija samopoštovanje, samopouzdanje, empatiju i proširuje socijalne odnose.
- Razvija socijalne veštine – aktivno slušanje, poštovanje pravila i učešće u njihovom donošenju, pregovaranje, preuzimanje odgovornosti za sopstvene odluke.

Dobiti za drugu decu:

- Razumevanje i prihvatanje drugog deteta onakvog kakvo jeste.
- Bolje upoznavanje sebe
- Bolje razumevanje veze između osećanja i ponašanja.
- Osećaju se uvažanim jer učestvuju u predlozima i donošenju odluka,
- Razvijaju samopouzdanje, samopoštovanje, timski duh i kritičko mišljenje.
- Razvijaju empatiju, uzajamno poštovanje, toleranciju,
- Razvijaju odgovornost za sopstveno ponašanje i odluke,
- Stiču sigurnost, osećanje da ukoliko njima bude potrebna podrška u nekoj životnoj situaciji mogu da se oslone na vršnjake - osećanje pripadnosti grupi.

Dobiti za roditelje:

- Mogućnost da aktivno učestvuju u pripremi i praćenju efekata Kruga prijatelja.
- Prilika da bolje upoznaju svoje dete, uvide njegove sposobnosti, veštine i interesovanja što vodi prihvatanju deteta onakvo kakvo jeste.
- Mogućnost da se od dece uče razumevanju, toleranciji i empatiji.
- Da kroz radionice za roditelje nauče o razvojnim karakteristikama i grupnoj dinamici.
- Roditelji kod kuće primećuju ponašanja deteta koja su nova, drugačija i više im se dopadaju

Dobiti za vaspitače:

- Nova tehnika pružanja podrške deci u različitim izazovnim situacijama kada je potrebno podsticati pozitivne socijalne odnose u grupi, stvaranje i negovanje dobre atmosfere
- Veća osetljivost i poverenje u dečje sposobnosti i mogućnosti; bolje razumevanje i prihvatanje dece
- Shvatanje značaja vršnjačkog učenja i podrške. .
- Razumevanje važnosti učešća dece u donošenju i menjanju pravila ponašanja u grupi.

Dobiti za stručne saradnike:

- Upoznavanje sa novom tehnikom podrške vaspitačima i deci za uspostavljanje dobrih odnosa u grupi.

- Веће учешће u neposrednom radu sa decom i vođenja grupe
- Jačanje timskog rada sa vaspitačima i roditeljima u zajedničkom pružanju podrške deci.